

หลักสูตรท้องถิ่น

กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี
เรื่อง การทำผ้าบาติก ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

นายสมพงษ์ กุลวิจิตรรังสี

ครูโรงเรียนบ้านตำหนัง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพังงา

หลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี
เรื่อง การทำผ้าบาติก ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

หลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

เรื่อง การทำผ้าบาติก ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

หลักการ

การพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น โดยมุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และนำประสบการณ์ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันและมีความรู้พื้นฐานทางด้านอาชีพ

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้ นักเรียนมีความรู้และทักษะพื้นฐานในการทำงาน มีนิสัยรักการทำงานและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
2. นักเรียนสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้จากการเรียน ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้และมีความรู้พื้นฐานด้านวิชาชีพ
3. เพื่อให้ นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น

คำอธิบายรายวิชา การทำผ้าบาติก

ศึกษาหลักการและวิธีการทำผ้าบาติก

ศึกษาเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาในการทำผ้าบาติกแล้วนำมาอภิปรายสรุปผล

ศึกษาเกี่ยวกับการออกแบบลวดลายและสีที่ใช้ในการทำผ้าบาติกแล้วนำมาอภิปรายสรุปผล

ศึกษาเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้และขั้นตอนในการทำผ้าบาติกแล้วนำมาอภิปรายสรุปผล
ฝึกปฏิบัติ โดยเน้นขั้นตอน กระบวนการ และนิสัยในการทำงาน ฝึกปฏิบัติการทำผ้าบาติกแล้วนำมาอภิปรายข้อบกพร่องและวิธีการแก้ไข

เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ การดำเนินงานเชิงการค้า การจำหน่ายแล้วนำผลมา

อภิปรายสรุปและรายงานผล ตลอดจนเห็นคุณค่าของการทำงานและมีนิสัยรักการทำงาน

การวิเคราะห์หลักสูตร

การวิเคราะห์หลักสูตรจะต้องวิเคราะห์ให้ครอบคลุม จุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน และคาบเรียน สำหรับรายวิชาอุตสาหกรรมย่อยในท้องถิ่น ในกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพเป็นแบบ ที่จะนำไปประยุกต์เป็นหลักสูตรท้องถิ่น ด้วยการปรับรายละเอียดของเนื้อหาวิชา ดังนี้

การวิเคราะห์ จุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอนจากคำอธิบายรายวิชา

จุดประสงค์	เนื้อหา	กิจกรรม
<ol style="list-style-type: none"> 1. นักเรียนมีความตระหนักและเห็นคุณค่าของการทำผ้าบาติก 2. นักเรียนมีคุณลักษณะที่ดีในการทำงานร่วมกับผู้อื่น 3. นักเรียนมีทักษะในการทำงานเป็นกระบวนการ 4. นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ 5. นักเรียนรู้คุณค่าของแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น 	<ol style="list-style-type: none"> 1. การเตรียมตัวประกอบอาชีพในท้องถิ่น 2. ความรู้เกี่ยวกับประวัติการทำผ้าบาติก 3. ความรู้เกี่ยวกับการออกแบบลวดลายและสีที่ใช้ในการทำผ้าบาติก 4. ความรู้เกี่ยวกับวัสดุและอุปกรณ์ การทำผ้าบาติก 5. ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการทำผ้าบาติก 6. ฝึกปฏิบัติการทำผ้าบาติก ขั้นตอนการขึงผ้า ร้างภาพ และการเขียนเทียน 7. ฝึกปฏิบัติการทำผ้าบาติก ขั้นตอนการระบายสีและการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ 8. การคิดต้นทุน-กำไร การกำหนดราคาขายและการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ทดลองแล้วนำผลมาอภิปรายและกำหนดเป็นแนวทางในการทำงาน 2. ฝึกวางแผนดำเนินงานตามแนวทางที่กำหนดแล้วนำผลมาอภิปรายสรุป 3. ฝึกปฏิบัติโดยเน้นนิสัยและขั้นตอนกระบวนการในการทำงาน 4. สังเกต และปฏิบัติงานแล้วนำผลมาอภิปรายสรุปหาข้อบกพร่องและวิธีการแก้ไข

โครงสร้างเนื้อหา

หลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง การทำผ้าบาติก ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีการปรับรายละเอียดของเนื้อหาเพื่อให้นักเรียนทำงานเป็น มีนิสัยรักการทำงานและปรับปรุงงานอยู่เสมอและมีทักษะในการประกอบอาชีพ มีความภูมิใจในท้องถิ่น รักและหวงแหนท้องถิ่นของตนเอง จำนวน 8 หน่วย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

หน่วยที่ 1 การเตรียมตัวประกอบอาชีพในท้องถิ่น

หน่วยที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับประวัติการทำผ้าบาติก

หน่วยที่ 3 ความรู้เกี่ยวกับการออกแบบลวดลายและสีที่ใช้ในการทำผ้าบาติก

หน่วยที่ 4 ความรู้เกี่ยวกับวัสดุและอุปกรณ์ การทำผ้าบาติก

หน่วยที่ 5 ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการทำผ้าบาติก

หน่วยที่ 6 ฝึกปฏิบัติการทำผ้าบาติกขั้นตอนการย้อมสี รังภาพและเขียนเทียน

หน่วยที่ 7 ฝึกปฏิบัติการทำผ้าบาติกขั้นตอนการระบายสีและแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์

หน่วยที่ 8 การคิดต้นทุน-กำไร การกำหนดราคาขายและการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย

เนื้อหา

หน่วยที่	เนื้อหา	เวลา (ชั่วโมง)
1	การเตรียมตัวประกอบอาชีพในท้องถิ่น	2
2	ความรู้เกี่ยวกับประวัติการทำผ้าบาติก	2
3	ความรู้เกี่ยวกับการออกแบบลวดลายและสีที่ใช้ในการทำผ้าบาติก	2
4	ความรู้เกี่ยวกับวัสดุและอุปกรณ์ การทำผ้าบาติก	2
5	ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการทำผ้าบาติก	2
6	ฝึกปฏิบัติการทำผ้าบาติกขั้นตอนการย้อมสี รังภาพและเขียนเทียน	2
7	ฝึกปฏิบัติการทำผ้าบาติกขั้นตอนการระบายสีและแปรรูปผลิตภัณฑ์	2
8	การคิดต้นทุน - กำไร การกำหนดราคาขายและการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย	2
	รวม	16

เวลาเรียน

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้กำหนดเวลาเรียนช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ให้สถานศึกษาจัดเวลาเรียนเป็นรายปี โดยมีเวลาเรียนประมาณวันละ 5 – 6 ชั่วโมง การกำหนดเวลาเรียนสำหรับ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม ควรให้สัดส่วนใกล้เคียงกัน แต่อย่างไรก็ตามกลุ่มภาษาไทย คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ยังคงมีความสำคัญ ควรจัดเวลาเรียนให้มากกว่ากลุ่มอื่น ๆ สำหรับผู้เรียนที่มีความประสงค์จะศึกษาต่อและจัดรายวิชาชีพหรือโครงการอาชีพ สำหรับผู้เรียนที่มีความสามารถที่จะออกไปสู่โลกอาชีพ

ดังนั้นสำหรับ หลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง การทำผ้าบาติก ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กำหนดเวลาเรียนไว้ 16 ชั่วโมง

แนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดจุดมุ่งหมายและเนื้อหาของกลุ่มประสบการณ์เป็นเกณฑ์ในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง
2. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดหลักจิตวิทยาการศึกษา
3. จัดให้ครูผู้มีความรู้ความเข้าใจหรือภูมิปัญญาที่มีความรู้ในท้องถิ่นเป็นผู้สอน
4. ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง การทำผ้าบาติก ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 16 ชั่วโมง และเวลาเรียนสามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม
5. จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นกระบวนการกลุ่ม เพื่อฝึกให้ผู้เรียนอยู่ร่วมกันและรู้จักปรับตัวในสังคมได้
6. ครูผู้สอนจะต้องเตรียมการสอนเป็นอย่างดีก่อนการสอนในแต่ละครั้ง
7. ครูผู้สอนต้องเน้นกระบวนการทำงานเท่า ๆ กับผลงานและให้นักเรียนจัดการเป็น
8. ควรใช้สื่อและอุปกรณ์ที่ตรงกับจุดมุ่งหมาย เนื้อหา เน้นความประหยัดและตรงกับความต้องการของท้องถิ่น
9. ควรมีการจัดแสดงผลงาน เพื่อจำหน่ายและให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง
10. ครูผู้สอนควรสอดแทรก คุณธรรม จริยธรรม ที่พึงประสงค์ เช่น ความขยันความซื่อสัตย์ ความอดทน ความรับผิดชอบ และความภาคภูมิใจในท้องถิ่น
11. การวัดประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ควรวัดประเมินผล ด้านความรู้ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และด้านพฤติกรรมระหว่างเรียน

12. ครูผู้สอนควรมีการสอนซ่อมเสริมให้กับนักเรียนที่ไม่ผ่านจุดประสงค์ด้านการเรียนตามที่กำหนดไว้

การวัดผลประเมินผล

การวัดผลประเมินผล การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง การทำผ้าบาติก ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นหน้าที่ของครูผู้สอนที่จะวัดและประเมินผลโดยใช้เครื่องมือต่อไปนี้

1. แบบวัดพฤติกรรมทางการเรียน
2. แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การวัดผลประเมินผล เพื่อปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ครูผู้สอนเป็นผู้ประเมินในระหว่างเรียนหรือจบแต่ละเรื่อง เพื่อดูว่าผู้เรียนไม่เข้าใจหรือไม่ผ่านจุดประสงค์ใดบ้าง ซึ่งถ้าหากนักเรียนไม่ผ่านจุดประสงค์ตามที่กำหนดไว้ ครูผู้สอนต้องมีการสอนซ่อมเสริมและประเมินผลการเรียนอีกครั้ง โดยก่อนทำการสอนแต่ละเรื่องครูผู้สอนต้องชี้แจงจุดประสงค์ การประเมินให้เลือกระเมินเฉพาะจุดประสงค์ที่สำคัญ โดยให้ครอบคลุมทุกเรื่อง นักเรียนต้องมีเวลาเรียนอย่างน้อยร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมด และตัดสินการผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ต้องผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 ของจุดประสงค์การเรียนรู้ทั้งหมด

$$p = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ p = แทน ค่าร้อยละ

f = แทน ความถี่ที่ต้องการเปลี่ยนใหม่เป็นร้อยละในที่นี้หมายถึง

คะแนนที่นักเรียนได้

N = แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด ในที่นี้คือ คะแนนเต็มทั้งหมด

ข้อสอบแต่ละข้อในคะแนนเต็ม 1 คะแนน โดยใช้เกณฑ์ ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน นำคะแนนของผู้เรียนทั้งหมดหารด้วยคะแนนเต็มแล้วคูณด้วยหนึ่งร้อยจะได้ค่าร้อยละที่นักเรียนทำข้อสอบได้

ตัวอย่าง การประเมินผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้ เรื่อง การทำผ้าบาติก ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ที่	ชื่อ - นามสกุล	ข้อสอบ					รวมคะแนน	คิดเป็นร้อยละ
		1	2	3	4	5		
1	ค.ช. สูง เค่นดี	0	1	1	0	1	3	60
2	ค.ญ. สวย โสกา	1	0	1	1	1	4	80

การวัดผลประเมินผลด้านพฤติกรรมระหว่างเรียน โดยการคำนวณคิดเป็นค่าร้อยละ ซึ่งคำนวณจากคะแนนที่นักเรียนทำได้ทั้งหมดหารด้วยน้ำหนักความสำคัญหรือคะแนนเต็มทั้งหมดคูณด้วยหนึ่งร้อย ซึ่งผู้ทำวิจัย ได้แบ่งเกณฑ์เป็น

1. ปฏิบัติได้ดี 10 คะแนน
2. ปฏิบัติได้พอใช้ 5 คะแนน
3. ควรแก้ไข 0 คะแนน

แบบวัดคุณลักษณะในการทำงานเป็นรายบุคคล

พฤติกรรมระหว่างเรียน	ระดับการปฏิบัติ			คะแนนรวม
	ปฏิบัติได้ดี (10 คะแนน)	ปฏิบัติได้พอใช้ (5 คะแนน)	ควรแก้ไข (0 คะแนน)	
1. ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้	10
2. ความตั้งใจในการทำงาน	10
3. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	5
4. ความรอบคอบในการทำงาน	10
				35

จากตาราง คะแนนที่ทำได้ 35 คะแนน จากคะแนนเต็มทั้งหมด 40 คะแนน เมื่อนำมาหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านพฤติกรรมระหว่างเรียน จึงเท่ากับ

$$\frac{35}{40} \times 100$$

จะได้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านพฤติกรรมระหว่างเรียน เท่ากับร้อยละ 87.50

หลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง การทำผ้าบาติก ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (16 ชั่วโมง)

ความคิดรวบยอด

ผ้าบาติก เป็นลักษณะของผ้าประเภทหนึ่ง ที่มีลวดลายและมีสีสันสวยงาม ซึ่งงานที่ได้เป็นงานฝีมือทำโดยวิธีการปิดเทียน แด้มสี ย้อมสี ซึ่งจะมีความแตกต่างจากผ้าทั่ว ๆ ไป ลวดลายที่ปรากฏบนผ้าจะพิมพ์ในระบบโรงงาน จึงทำให้ผ้าบาติกเป็นที่รู้จักและนิยมเป็นอย่างมากในปัจจุบัน ดังนั้นจึงควรที่จะสนับสนุนส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้และทักษะเพื่อจะเป็นประโยชน์ในการประกอบอาชีพต่อตนเองและคนในท้องถิ่น

สาระการเรียนรู้

1. การเตรียมตัวประกอบอาชีพในท้องถิ่น
2. ความรู้เกี่ยวกับประวัติการทำผ้าบาติก
3. ความรู้เกี่ยวกับการออกแบบลวดลายและสีที่ใช้ในการทำผ้าบาติก
4. ความรู้เกี่ยวกับวัสดุและอุปกรณ์ การทำผ้าบาติก
5. ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการทำผ้าบาติก
6. ฝึกปฏิบัติการทำผ้าบาติกขั้นตอนการจิ้งผ้า ร้างภาพและเขียนเทียน
7. ฝึกปฏิบัติการทำผ้าบาติกขั้นตอนการระบายสีและการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์
8. การคิดต้นทุน – กำไร การกำหนดราคาขายและการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย

จุดประสงค์ทั่วไป

1. นักเรียนมีคุณลักษณะที่ดีในการทำงานร่วมกับผู้อื่น
2. นักเรียนมีทักษะในการทำงาน ทำงานเป็นกระบวนการมีการปรับปรุงงานอยู่เสมอ
3. นักเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
4. นักเรียนมีความตระหนักและเห็นคุณค่าของแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น
5. นักเรียนมีความรู้และทักษะในการทำผ้าบาติก

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. เพื่อให้ นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเตรียมตัวในการประกอบอาชีพ
2. เพื่อให้ นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับการออกแบบลวดลายและสีที่ใช้ทำผ้าบาติก
3. เพื่อให้ นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับประวัติของการทำผ้าบาติก
4. เพื่อให้ นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์และขั้นตอนในการทำผ้าบาติก
5. เพื่อให้ นักเรียนสามารถปฏิบัติการจึงผ้า ร่างภาพ เขียนเทียน ระบายสีและการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์
6. เพื่อให้ นักเรียนมีความรู้มีความรู้ความเข้าใจ การดำเนินการเชิงการค้าสามารถคิดต้นทุน – กำไร การกำหนดราคาขายและการจัดทำบัญชีรายรับ - รายจ่ายในการทำผ้าบาติก

หน่วยการเรียนรู้

หลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี
เรื่อง การทำผ้าบาติก ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การเตรียมตัวประกอบอาชีพในท้องถิ่น

1. ศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของท้องถิ่น

สภาพทั่วไปของตำบลบางวัน อำเภอกระบุรี จังหวัดพังงา ประกอบด้วย 9 หมู่บ้าน มีพื้นที่ 327.84 ตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือน 2,492 หลัง ประชากรจำนวน 6,941 คน ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม คิดเป็นร้อยละ 70 ของจำนวนประชากรทั้งหมดในเขตตำบล และนับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 30 มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลแม่นางขาว อำเภอกระบุรี จังหวัดพังงา

ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลบางนายสี อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ เขื่อกเขานมสาว อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ทะเลอันดามัน

2. วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น ได้แก่ ประเพณีอันจ์ของศาสนาอิสลาม วันสงกรานต์ วันเข้าพรรษา และประเพณีเดือนสิบ

3. แหล่งท่องเที่ยว ในเขตพื้นที่ตำบลบางวัน มีแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ ได้แก่ อุทยานแห่งชาติศรีพังงา (น้ำตกตำหนัก) และเขาเยา

4. คุณค่าและความสำคัญของการประกอบอาชีพ

การประกอบอาชีพทำให้บุคคลได้รับคุณค่าดังต่อไปนี้

1. อาชีพเป็นแหล่งที่มาของรายได้ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีพ อาชีพทำให้บุคคลได้รับปัจจัยและสิ่งอำนวยความสะดวก ความสบายตามควรแก่อัตภาพ

2. อาชีพทำให้ทำให้มีความก้าวหน้าในชีวิต มีตำแหน่ง ชื่อเสียง เกียรติยศ ทำให้ได้รับความนิยมนยกย่องและยอมรับจากผู้อื่น

3. ทำให้บุคคลรู้สึว่าตนเองมีคุณค่า มีประโยชน์ ได้ใช้กำลังกาย กำลังความคิด

4. ผู้ที่มีอาชีพถือได้ว่าเป็นผู้ที่มีความมั่นคงในชีวิต สามารถเป็นที่พึ่งแก่ตนเองและครอบครัวได้

5. อาชีพทำให้บุคคลได้ทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม ก่อให้เกิดความสุขใจ

6. อาชีพตอบสนองความปรารถนา และจุดมุ่งหมายในชีวิต

5. การเตรียมตัวและการตัดสินใจเลือกอาชีพ

การเลือกอาชีพ เป็นเรื่องที่มีความสำคัญเรื่องหนึ่งของชีวิตที่ทุกคนจะต้องตัดสินใจ

เนื่องจากอาชีพที่แตกต่าง มีส่วนทำให้รูปแบบของการดำรงชีวิตแตกต่างกันออกไป ดังนั้นจึงมีหลายแง่มุมเกี่ยวกับอาชีพที่นักเรียนควรคำนึงถึง ยกตัวอย่าง เช่น บางอาชีพจำเป็นต้องทำงานไม่เป็นเวลาหรือมีชั่วโมงการทำงานยาวนานกว่าอาชีพอื่น บางอาชีพได้รับการยอมรับนับถือจากสังคม แต่อาจจะได้รับผลตอบแทนจากการทำงานน้อยเมื่อเทียบกับอาชีพอื่น บางอาชีพมีความเสี่ยงต่อชีวิตสูง อย่างไรก็ตาม ปัจจัยที่สำคัญยิ่งอย่างหนึ่งที่จะทำให้นักเรียนสามารถประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุข คือการได้ประกอบอาชีพที่ตนเองสนใจและมีความถนัด ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่นักเรียนจะต้องรู้จักตนเองให้ดีเสียก่อน

การเตรียมตัวในการเลือกที่จะประกอบอาชีพใดนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ เป็นสำคัญ ดังนั้นจึงต้องสำรวจตนเอง สำรวจข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพจะช่วยทำให้การตัดสินใจเลือกอาชีพมีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น การได้รู้จักตนเองอย่างถ่องแท้ในด้านต่าง ๆ จะทำให้สามารถนำไปประกอบการพิจารณาเลือกอาชีพและจุดมุ่งหมายของชีวิตในอนาคตได้

6. การประกอบอาชีพในท้องถิ่น

1. เกษตรกรรม อาชีพที่ประชากรส่วนใหญ่ทำเป็นหลักคือ การเพาะปลูก โดยพื้นที่ส่วนใหญ่จะปลูกผลไม้ได้แก่ เงาะ ทุเรียน มังคุด ลองกอง และทำสวนยางพารา สวนปาล์ม สวนมะพร้าว นอกจากนี้เกษตรกรยังนิยมปลูกแตงโมกันอย่างแพร่หลายเป็นประจำทุกปีจนเป็อาชีพที่มีชื่อ จนเป็นเอกลักษณ์ของการจัดงานประจำปีของอำเภอกระบุรีคือ “วันแตงโม” นอกจากนี้ยังมีกรประกอบอาชีพทำประมง เช่น การเลี้ยงกุ้ง การเลี้ยงปลาในกระชัง เป็นต้น

ที่	ชื่อพืช	พื้นที่ปลูก (ไร่)	ครัวเรือนเกษตรกร	หมายเหตุ
1	ยางพารา	47,166	1,497	
2	ปาล์มน้ำมัน	25,881	1,019	
3	มังคุด	1,565	113	
4	ลองกอง	227	54	
5	เงาะ	916	89	
6	ทุเรียน	1,336	40	
7	มะพร้าว	2,910	149	
8	แตงโม	547	52	

2. ค้าขาย เป็นอาชีพค้าขายปลีกร้านเล็ก ๆ ทำกันในครัวเรือนเช่น ร้านอาหาร ร้านขายสินค้าของเบ็ดเตล็ดทั่วไป ร้านกาแฟ เป็นต้น

3. หัตถกรรม เป็นอาชีพที่กันเฉพาะในครัวเรือนสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ และ

ทำมาจนถึงปัจจุบันนี้ ซึ่งถือว่าเป็นแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่คนในชุมชนควรรอนุรักษ์ และได้เรียนรู้ เช่น การสานไซดักปลา การทำไม้กวาดดอกอ้อ การทำเครื่องถม การทำดอกไม้จากใบยาง และการทำผ้าบาติก เป็นต้น โดยบุคคลากรในท้องถิ่น ดังรายชื่อและที่อยู่ต่อไปนี้

3.1 การสานไซดักปลา ภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ นายเสนอ แก้วสะอาด บ้านเลขที่ 53/10 หมู่ 1 ถนนเพชรเกษม ตำบลบางวัน อำเภอกระบุรี จังหวัดพังงา

3.2 การทำไม้กวาดดอกอ้อ ภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ นางอารี ยศยิ่ง บ้านเลขที่ 43 หมู่ 2 ตำบลบางวัน อำเภอกระบุรี จังหวัดพังงา

3.3 การทำเครื่องถม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ นางสุณี ยุทธิอาท บ้านเลขที่ 26 / 10 หมู่ 7 ตำบลบางวัน อำเภอกระบุรี จังหวัดพังงา

3.4 การทำดอกไม้จากใบยาง ภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ นางนิภา โปปทอง บ้านเลขที่ 18/3 หมู่ 7 ตำบลบางวัน อำเภอกระบุรี จังหวัดพังงา

3.5 การทำผ้าบาติก ภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ นายสราวุธ หอมหวล บ้านเลขที่ 16 หมู่ 7 ตำบลบางวัน อำเภอกระบุรี จังหวัดพังงา

4. อาชีพอื่นๆ เช่น รับราชการ รับจ้างทั่วไป อาชีพช่างก่อสร้าง เป็นต้น

สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลบางวัน แผนพัฒนาประจำปีองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลบางวัน. 2551 : 5-9 (เอกสารอัดสำเนา)

อนิศา เซ็นนันท์. เงินทองของมีค่า. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), 2548.

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2

ความรู้เกี่ยวกับประวัติของการทำผ้าบาติก

ความหมาย

คำว่าบาติก (Batik) หรือปาเต๊ะ เดิมเป็นคำในภาษาชวาใช้เรียกผ้าชนิดหนึ่งที่มีลวดลายเป็นจุด คำว่า “ ดิก ” มีความหมายว่า เล็กน้อยหรือจุดเล็ก ๆ ดังนั้นคำว่า บาติก จึงมีความหมายว่า เป็นผ้าที่มีลวดลายเป็นจุด ๆ ต่าง ๆ ซึ่งมีวิธีการทำโดยใช้เทียนปิดในส่วนที่ไม่ต้องการให้ติดสี แล้วใช้วิธีระบาย แด้ม และย้อมในส่วนที่ต้องการให้ติดสี

แหล่งกำเนิด

แหล่งกำเนิดของผ้าบาติกมาจากไหน ยังไม่เป็นที่ยุติ นักวิชาการชาวยุโรปหลายคนเชื่อว่ามีในอินเดียก่อน แล้วจึงแพร่หลายเข้าไปในอินโดนีเซีย แต่อีกหลายคนเชื่อว่ามาจากอียิปต์หรือเปอร์เซีย แม้ว่าจะได้มีการค้นพบผ้าบาติกที่มีอายุเก่าแก่ในประเทศอื่น ๆ ทั้งอียิปต์ อินเดีย และญี่ปุ่น แต่บางคนยังเชื่อว่าผ้าบาติกเป็นของดั้งเดิมของอินโดนีเซีย และยืนยันว่าศัพท์เฉพาะที่เรียกวิธีการและขั้นตอนในการทำผ้าบาติกเป็นศัพท์ภาษาอินโดนีเซีย และจากการศึกษาค้นคว้าของ N.J. Kron นักประวัติศาสตร์ชาวดัตช์ได้สรุปไว้ว่า การทำโรงบาติกหรือโรงปาเต๊ะ เป็นวัฒนธรรมดั้งเดิมของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก่อนติดต่อกับอินเดีย

การทำผ้าบาติกในประเทศไทย

ปัจจุบันผ้าบาติกมีการทำกันหลายจังหวัดในประเทศไทย ได้แพร่หลายเข้ามาทางจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งได้รับเทคนิคการทำผ้าบาติกมาจากประเทศมาเลเซีย ชาวไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะจังหวัดนราธิวาส ได้ศึกษาวิธีการทำผ้าบาติกโดยเดินทางไปเป็นลูกจ้างในโรงงานทำผ้าบาติกของญาติพี่น้องในประเทศมาเลเซีย แล้วจดจำเทคนิคต่าง ๆ โดยการสังเกตและประสบการณ์ในการทำงาน เมื่อมีความรู้แล้วจึงเดินทางกลับมาตั้งโรงงานบาติกในประเทศไทย ซึ่งส่วนมากจะตั้งอยู่ที่อำเภอสุไหงโก-ลก จังหวัดนราธิวาส มีโรงงานทั้งขนาดใหญ่และขนาดเล็ก ซึ่งอาศัยได้ถุนเรือนหรือตั้งอยู่ในสวนยางพาราเป็นแหล่งผลิต ทั้งนี้การดำเนินกิจการในช่วงนั้นจึงขึ้นอยู่กับฐานทางการเงินของผู้ผลิต

เทคนิคการทำผ้าบาติกในประเทศไทย

การทำผ้าบาติกในประเทศไทยมีรูปแบบการทำ 4 วิธี ดังนี้

1. บาติกลายพิมพ์ด้วยแม่พิมพ์โลหะ ไม้ และเชือก และนำไปย้อม 3 – 4 ครั้ง
2. บาติกลายเขียน คือ เขียนเทียนลงบนผ้า นำไปย้อม อาจมีการปิดเทียนเพื่อเก็บสี และย้อมอีก 1 – 2 ครั้ง

3. บาดิกลายเทียน และระบายสี เป็นการเขียนเทียนบนผ้าแล้วระบายสีทั้งผืน

4. บาดิกกันเทียนและกัศลีของจังหวัดลำพูน

การทำผ้าบาดิกที่กำลังเป็นที่นิยมในปัจจุบันเป็นแบบที่ 3 บาดิกลายเทียนและระบายสีซึ่งในปี พ.ศ. 2517 วิทยาลัยครูยะลาได้เริ่มทดลองทำผ้าบาดิกเป็นครั้งแรกโดยเขียนเทียนด้วยแปรงพู่กันและย้อมด้วยสี Naphthol ต่อมาในปี พ.ศ. 2524 ได้เริ่มทดลองทำบาดิกลายเขียนเทียนและระบายสีและเปิดสอนการทำผ้าบาดิกเป็นกิจกรรมในรายวิชาเลือกของหลักสูตร ได้มีการเผยแพร่ความรู้แก่ชุมชน โดยการเขียนบทความลงหนังสือพิมพ์ วารสาร และทางสถานีโทรทัศน์ ตลอดจนจัดหลักสูตรอบรม จัดนิทรรศการ อันมีผลทำให้การทำผ้าบาดิกลายเขียนแบบระบายสี เผยแพร่ไปอย่างรวดเร็ว และแพร่หลายไปทั่วประเทศ

แนวโน้มการผลิตและการตลาดผ้าบาดิก

ปัจจุบันผ้าบาดิกเป็นสินค้าตัวหนึ่งที่มีนิยมนำมาทำในท้องตลาด โดยเฉพาะตลาดต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา กลุ่มประเทศประชาคมยุโรป ออสเตรเลียและญี่ปุ่นมีการนำเข้าผ้าบาดิกจากไทยไปจำหน่าย ในรูปผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป เช่น เครื่องตกแต่งบ้าน ภาพวาดประดับผนัง ผ้าพันคอ ผ้าคลุมหม นีลไท ผ้าปูโต๊ะ และเสื้อสำเร็จรูป ฯลฯ จึงทำให้มีการผลิตกันอย่างกว้างขวางการพัฒนาผ้าบาดิกในขณะนี้ มีหน่วยงานราชการคือ กองสิ่งทอ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาผ้าบาดิกในเรื่องรูปแบบ สี เทคนิค และได้จัดให้มีการอบรมเป็นระยะๆ

นอกจากนี้สถาบันทางการศึกษาบางแห่ง ยังได้จัดให้มีการเรียนการสอนเกี่ยวกับการทำผ้าบาดิก ทำให้มีการศึกษารูปแบบ และเทคนิคอย่างกว้างขวาง ซึ่งช่วยให้เกิดผลดีต่อการผลิตผ้าบาดิกให้มีการพัฒนาอย่างกว้างขวางมากยิ่งขึ้น

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3

ความรู้เกี่ยวกับการออกแบบลวดลายและสีที่ใช้ในการทำผ้าบาติก

ความรู้เกี่ยวกับการออกแบบลวดลาย

การออกแบบลวดลายผ้าบาติก ผู้ออกแบบสามารถที่จะร่างภาพบนผ้าหรือจะออกแบบในกระดาษไขหรือกระดาษวาดเขียนก่อนแล้วจึงลอกลายลงบนผ้าด้วยดินสอภายหลัง แต่สำหรับผู้ที่มีความชำนาญและประสบการณ์อาจจะไม่ต้องร่างภาพก่อน สามารถที่จะเขียนเขียนได้เลย การออกแบบลวดลาย ย่อมเป็นอิสระของผู้ออกแบบตามรสนิยมและประโยชน์ใช้สอย ซึ่งจะออกแบบให้มีรายละเอียดซับซ้อนอย่างไรก็ได้ ผู้เขียนสามารถที่จะเลือกขนาดของจันดั่งที่จะเขียนเขียน และสามารถเลือกสีสำหรับระบายให้เกิดความตือลือก จะเน้นสีให้เกิดจุดเด่นในลักษณะใดก็ได้ตามจุดประสงค์ของการออกแบบและตรงกับรสนิยมของผู้ใช้ อาจจะมีลายตัวหนังสือประกอบด้วยก็ได้

ลักษณะแบบของลวดลายที่ใช้กับงานบาติกทุกประเภท จะมีลักษณะ 4 ชนิด คือ

1. ลายเรขาคณิต เป็นลักษณะของลวดลายที่น่าลักษณะของเส้น คือ เส้นตรง เส้นโค้ง เส้นคดตลอดจนรูปทรงทางเรขาคณิต เช่น รูปทรงกลม รูปเหลี่ยม รูปกรวยต่าง ๆ ส่วนมากนิยมนำมาจัดองค์ประกอบให้ซ้ำกันหรือจัดเส้นให้มีความต่อเนื่องกัน จัดรูปทรงให้บังหรือซ้อนกัน

2. ลวดลายที่ดัดแปลงมาจากธรรมชาติ โดยเฉพาะดัดแปลงมาจากส่วนต่าง ๆ ของพืช เช่น ดอก ใบ กิ่ง ก้าน ลวดลายชนิดนี้มักจัดองค์ประกอบให้ดูนุ่มนวลอ่อนหวาน ลักษณะของลายมีการลื่นไหล และต่อเนื่องกันเป็นจังหวะ บางครั้งอาจนำเอาเส้นตรง เส้นโค้ง มาจัดองค์ประกอบให้ดูเป็นใบ ช่อ พวง เกา ซึ่งเป็นลักษณะที่เลียนแบบมาจากธรรมชาติหรือดัดแปลงมาจากธรรมชาติทั้งในเรื่อง รูปทรง และสี สัน ลวดลายชนิดนี้นิยมใช้กับผ้าปูโต๊ะ ผ้าคลุมผม ผ้า màn ผ้าคลุมตู้เย็น ผ้าคลุมโทรทัศน์ ตลอดจนผ้าตัดเสื้อสตรี ไม่นิยมออกแบบสำหรับตัดเป็นเสื้อผ้าบุรุษ เนื่องจากความรู้สึกรสของผ้าบาติกลวดลายจากพรรณไม้ มีความนิ่มนวลอ่อนหวานอันเป็นลักษณะของสตรี

3. ลายไทยและลายเครือเถา ซึ่งเป็นลักษณะลวดลายตามลักษณะของศิลปะประจำชาติ เช่น ลายกนก และลายเครือเถา ประเภทลายดอกพุดตาน ลายประเภทนี้ นิยมเขียนบนผ้าไหม และไหมจีน เป็นผ้าตัดเสื้อและภาพบาติกติดประดับฝาผนัง

4. ลายประเภทภาพสัตว์ โดยทั่วไปนิยมภาพนกมากกว่าภาพอื่น ๆ เนื่องจากภาพนก มีรูปร่างสวยงาม และมีสีสันดึงดูดความสนใจมากกว่าภาพสัตว์ชนิดอื่น นอกจากนี้การทำบาติกในปัจจุบัน โดยเฉพาะในแถบจังหวัดทางภาคใต้ นิยมออกแบบเป็นท้องทะเล มีสัตว์น้ำ เช่น กุ้ง ปู หอย ปลาและปะการัง เป็นต้น การออกแบบลวดลายประเภทภาพสัตว์เหล่านี้มักจะแสดง 2 ลักษณะ คือ

1. ลักษณะรูปทรงไม่เหมือนธรรมชาติ แต่จะเป็นลักษณะสกัดตัดตอนให้ดูง่าย ๆ ตามรูปแบบของงานออกแบบ ซึ่งมีลักษณะกึ่งนามธรรม ลวดลายเหล่านี้นิยมกันในหมู่วัยรุ่น และงานบาติกที่มีลักษณะตกแต่ง เช่น ภาพจิตรกรรม ผ้าปูโต๊ะ ฉากกั้นห้อง ผ้าบุโคมไฟ เป็นต้น

2. ลักษณะของภาพสัตว์ที่เน้นเรื่องราว เช่น เรื่องราวจากประเพณีท้องถิ่น การละเล่นพื้นบ้าน วรรณกรรมพื้นบ้าน วรรณคดี เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ ศาสนา วัฒนธรรม ซึ่งมักจะใช้กับงานบาติกที่เป็นลักษณะของจิตรกรรม

สำหรับการทำผ้าบาติกในปัจจุบันนี้ มีการออกแบบลวดลายหรือร่างภาพให้มีลักษณะเพื่อประโยชน์ด้านการใช้สอย ดังต่อไปนี้

1. ผ้าเช็ดหน้า ควรออกแบบเว้นขอบเป็นกรอบสี่เหลี่ยม ที่มีลายอยู่กึ่งตรงกลางผืนหรือลายอยู่ที่มุม ส่วนลักษณะของรูปภาพจะเป็นรูปอะไรนั้น ขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้ออกแบบ

2. ผ้าคลุมผม ซึ่งโตกว่าผ้าเช็ดหน้า ลักษณะของลวดลายต้องมีความชัดเจน มีรายละเอียดโดยวางลายในกรอบของรูปสี่เหลี่ยมหรือสามเหลี่ยม ตามลักษณะของผ้าคลุมผมทั้งนี้เพื่อเป็นการเน้นให้เห็นว่า เป็นผ้าที่ออกแบบเฉพาะไม่ได้ตัดมาจากส่วนหนึ่งส่วนใดของผ้าชิ้นโต

3. ผ้าพันคอ การออกแบบผ้าพันคอ โดยทั่วไป นิยมออกแบบให้มีรูปทรงเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส และรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ลักษณะของลวดลายประกอบไปด้วย ลายขอบ ลายเชิง ลายต่อเนื่อง

4. หมอนอิง การออกแบบหมอนอิงนิยมออกแบบลวดลายจากธรรมชาติ เช่น ดอกกล้วยไม้ ดอกบัว ต้นไม้ โดยวิธีการเขียนเขียนและระบายสี และเมื่อนำมาตัดเย็บเป็นหมอนอิงมักจะมีการเย็บลายเส้น ตามรอยของเส้นเขียนเน้นบุฟองน้ำไว้ภายในเพื่อเป็นการเน้นลวดลายให้เห็นเด่นชัดขึ้น

5. การออกแบบลวดลายสำหรับใช้เป็นเครื่องแต่งกาย ควรออกแบบให้เหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอย เช่น ต้องการให้มีลวดลายเฉพาะช่วงหน้า ชายกระโปรง หน้าอกเสื้อ ลายรอบคอ รอบแขน ปลายแขน ฯลฯ ผู้ออกแบบผ้าบาติกประเภทนี้ ควรศึกษาเกี่ยวกับการออกแบบและการตัดเย็บเสื้อผ้ามาบ้าง จึงจะสามารถวางลายได้ดี และถ้าจะให้ดียิ่งขึ้น โดยการเอาแบบเสื้อวางทับลงบนผ้าและวางแบบเสื้อคร่ำ ๆ ด้วยดินสอ แล้วจึงเขียนลาย การวางลายประเภทนี้จะช่วยให้ลวดลายอยู่ในตำแหน่งที่ต้องการ

6. การออกแบบผ้าบาติกแบบลายต่อเนื่อง ซึ่งไม่ได้จำเพาะเจาะจงว่า ต้องนำไปออกแบบเพื่อตัดเย็บเป็นรูปทรงแบบใดโดยเฉพาะ ซึ่งสามารถนำไปตัดเย็บได้โดยอิสระ ก็ควรออกแบบลวดลายให้มีลักษณะต่อเนื่องกันทั้งผืน ในการวางลายสามารถวางได้ 3 ลักษณะคือ

6.1 ลวดลายทางนอน หรือทางยาวของผ้า การวางลายลักษณะนี้ เมื่อนำไปตัดเย็บจะได้ลวดลายตามความยาวของลำตัว

6.2 ลวดลายทางขวาง หรือวางลายตามความกว้างของผ้า การวางลายลักษณะนี้ เมื่อนำ

มาตัดเย็บจะได้ลวดลายทางขวางลำตัว

6.3 ลวดลายเป็นเส้นเฉียง การวางลายจะต้องให้เส้น โครงสร้างของลวดลายเป็นเส้นทแยง เมื่อนำมาตัดเย็บจะได้ลวดลายเป็นเส้นเฉียง

ดังนั้น ในการออกแบบลวดลาย และการวางลายจะเลือกวางลายลักษณะใด ให้คำนึงถึงประโยชน์ใช้สอย และถ้าต้องการออกแบบลวดลายผ้า สามารถเจาะจงรูปลักษณะของบุคคลได้ ก็ควรคำนึงถึง รูปร่าง สีผิว และวัตถุประสงค์ในการนำผ้าไปใช้ เพื่อจะได้ออกแบบให้เหมาะสม

ความรู้เกี่ยวกับสีที่ใช้ในการทำผ้าบาติก

การออกแบบลวดลาย นอกจากคำนึงถึงรูปแบบลวดลายแต่ละชนิด โดยคำนึงถึงประโยชน์ใช้สอยแล้ว สีที่นำมาแต้ม ระบาย หรือย้อม เป็นสิ่งที่ควรคำนึงถึง เพราะสีมีความสำคัญต่องานบาติกไม่น้อยไปกว่าลวดลาย สีเป็นสิ่งที่ดึงดูดความสนใจควบคู่ไปกับลักษณะรูปแบบลวดลาย สีช่วยให้งานออกแบบผ้าบาติกมีความสมบูรณ์ สวยงาม น่าใช้มากยิ่งขึ้น

การให้สีในการระบายผ้าบาติก ใช้หลักทฤษฎีสีเบื้องต้นของแม่สีวัตถุธาตุ เช่นเดียวกับการออกแบบในงานศิลปะ เพราะสีบาติกมีคุณสมบัติเช่นเดียวกับสีวัตถุธาตุ คือสามารถย้อม ทา แต้ม หรือระบายวัตถุอื่นให้มีสีเหมือนกับตัวมันได้ โดยยึดหลักการผสมสีตามทฤษฎีในงานศิลปะ ดังนี้

ภาพแสดงวงจรสีธรรมชาติ

สีขั้นที่ 1 ซึ่งประกอบด้วยแม่สี มีทั้งหมด 3 สี ได้แก่

1. สีแดง (Red)
2. สีเหลือง (Yellow)
3. สีน้ำเงิน (Blue)

สีขั้นที่ 2 เป็นสีที่เกิดจากการผสมของสีขั้นที่ 1 โดยนำแม่สี 2 สีมาผสมในอัตราส่วนที่เท่ากันจะได้สีใหม่ 3 สี ได้แก่

1. สีเขียว (Green) เกิดจาก สีเหลืองผสมกับสีน้ำเงิน
2. สีส้ม (Orange) เกิดจาก สีเหลืองผสมกับสีแดง
3. สีม่วง (Violet) เกิดจาก สีน้ำเงินผสมกับสีแดง

สีขั้นที่ 3 เกิดจากการเอาแม่สีขั้นที่ 1 ผสมกับสีขั้นที่ 2 ในอัตราส่วนที่เท่า ๆ กันจะเกิดสีใหม่ขึ้น 6 สี ได้แก่

1. สีเขียวเหลือง (Yellow Green) เกิดจาก สีเหลืองผสมกับสีเขียว
2. สีเขียวน้ำเงิน (Blue Green) เกิดจาก สีเขียวผสมกับสีน้ำเงิน
3. สีม่วงน้ำเงิน (Blue Violet) เกิดจาก สีม่วงผสมกับสีน้ำเงิน
4. สีม่วงแดง (Red Violet) เกิดจาก สีแดงผสมกับสีม่วง
5. สีส้มแดง (Red Orange) เกิดจาก สีแดงผสมกับสีส้ม
6. สีส้มเหลือง (Yellow Orange) เกิดจาก สีส้มผสมกับสีเหลือง

สีขั้นที่ 4 เป็นสีที่เกิดจากการผสมกันระหว่างสีขั้นที่ 2 ผสมกัน 2 สี เช่น สีม่วงผสมกับสีส้ม ก็คือ การผสมกันของสีน้ำเงิน สีแดงและสีเหลืองนั่นเอง เพราะฉะนั้นสีขั้นที่ 4 จึงมีลักษณะเป็นสีปานกลางหรือเป็นสีเทา ส่วนจะเป็นสีเทาที่หนักไปทางน้ำเงินหรือแดงหรือเหลืองก็แล้วแต่สัดส่วน ในการผสมสีเกิดขึ้นจะเป็นสีกลางหมด ได้แก่

1. สีม่วง + สีส้ม = (น้ำเงิน + แดง) + (แดง + เหลือง)
2. สีม่วง + สีเขียว = (น้ำเงิน + แดง) + (น้ำเงิน + เหลือง)
3. สีเขียว + สีส้ม = (น้ำเงิน + เหลือง) + (เหลือง + แดง)

สีขั้นที่ 5 เป็นสีที่เกิดจากการผสม โดยนำสีขั้นที่ 3 มาผสมกันคือ (สีม่วง + สีส้ม) + (สีเขียว + สีส้ม) = (สีน้ำเงิน + สีแดง) + (สีแดง + สีเหลือง) + (สีน้ำเงิน + สีเหลือง) + (เหลือง + สีแดง) ซึ่งรวมกันแล้วจะได้สีเทาอมสีส้ม เหลือง 1 ส้ม 2 เขียว 2 แดง 1 น้ำเงิน 1 ม่วง 2

ลักษณะของสีที่ใช้ในงานวาด มีลักษณะเหมือนกับการระบายสีน้ำโดยเฉพาะงานจิตรกรรม เทคนิควาด ที่ต้องใช้เทคนิคการระบาย แต้มสี และการย้อมประกอบกัน เฉพาะในส่วนที่เป็นตัวลายหรือเป็นภาพและส่วนที่เป็นพื้น เพื่อให้สีมีความกลมกลืน มีความตื้นลึก แสงเงา ระยะเวลาใกล้เคียงกับงานจิตรกรรมทั่วไป

สีวาดที่พบเห็นกันโดยทั่วไป มีลักษณะการใช้สีแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. ผ้าบาติกสีเดียว หมายถึง ผ้าที่ระบายหรือย้อมสีเพียง 1 สี นิยมใช้กับผ้าที่เขียนเทียนเป็นลายเส้นแล้วนำไประบายหรือย้อมด้วยสีเข้ม เช่น สีแดง น้ำเงินหรือม่วง เป็นต้น ลักษณะของลวดลายจะได้ลายเส้นสีขาวบนพื้นสี ไม่ควรใช้สีอ่อน เพราะจะทำให้ลวดลายไม่เด่นชัด

2. ผ้าบาติกหลายสี เป็นผ้าบาติกที่มีการระบาย ย้อม หรือแต้มสีมากกว่า 1 สีขึ้นไป การออกแบบบาติกหลายสี ควรยึดหลักการใช้สีแต่ละกลุ่ม ทั้งนี้เพื่อให้สีแต่ละสีในผ้าขึ้นเดียวกัน มีลักษณะผสานกลมกลืนกัน

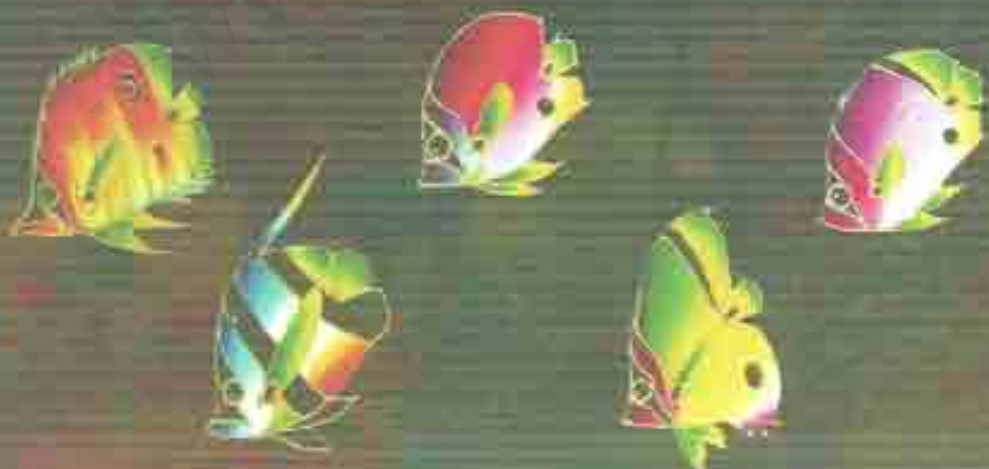
การเลือกสีที่จะนำมาใช้ในการทำผ้าบาติก มีความสำคัญมากเท่ากับการออกแบบ และการลงเทียนบนผ้า สีช่วยให้ผ้าที่ระบายมีความงดงามน่าใช้ ภูมิใจผู้ซื้อ คุณภาพและการแบ่งระดับของผ้าบาติกนั้น นอกจากขึ้นอยู่กับลวดลาย เทคนิคตลอดจนเนื้อผ้าแล้ว สีย้อมแต่ละชนิดก็ทำให้คุณภาพของบาติกแตกต่างกันอีกด้วย

สีย้อมมีอยู่หลายชนิด สีที่เหมาะสมกับการทำบาติกต้องใช้สีย้อมเย็น คือ ย้อมในน้ำสีที่มีอุณหภูมิประมาณ 30 องศาเซลเซียส และไม่ควรร้อนเกิน 40 องศาเซลเซียส ถ้าร้อนกว่านี้จะทำให้เทียนละลาย ดังนั้นสีย้อมร้อนซึ่งจะมีอักษรย่อ “H” ไม่เหมาะสมกับการย้อมผ้าบาติก ควรใช้สีที่มีอักษร “M” หรือ “M Dye”

นนทา โรจนอุดมศาสตร์. การทำผ้าบาติก. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ ฯ : โอเดียนสโตร์, 2536.

ทวีเดช จิวบาง. เรียนรู้ทฤษฎีสี. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ ฯ : โอเดียนสโตร์, 2536.

โทนสีหลัก ที่ใช้ทำภาพติด

ที่มา : จากหนังสือ เส้นเทียนสวย สีเส้นแห่งศิลป์. ของสมภพ อิวสกุล. พ.ศ. 2549.

โทนสี เอิร์ธโทน (EARTH TONE)

ที่มา : จากหนังสือ เส้นเทียนสวย สีเส้นแห่งศิลป์ ของสมภพ อิวสกุล. พ.ศ. 2549.

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 ความรู้เกี่ยวกับวัสดุและอุปกรณ์การทำผ้าบาติก

ในการทำผ้าบาติก จะต้องเตรียมเครื่องมือเครื่องใช้ไว้ให้พร้อมก่อนลงมือปฏิบัติ เพราะถ้าขาดวัสดุอุปกรณ์ในขั้นตอนใด อาจจะทำให้งานที่ดำเนินไปไม่สำเร็จและเกิดความเสียหายได้ นอกจากนี้จะต้องรู้จักการดูแลรักษา เครื่องมือเครื่องใช้ดังกล่าวเพื่อให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้คืออยู่เสมอจะทำให้มีอายุการใช้งานได้นาน ซึ่งจะช่วยประหยัดต้นทุนในการผลิตได้อีกด้วย

เครื่องมือเครื่องใช้ในการทำผ้าบาติก แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. อุปกรณ์ในการทำผ้าบาติก ได้แก่

1.1 ดินสอ ยางลบ ไม้บรรทัด มีดคัตเตอร์ กระดาษทิชชูหรือเศษผ้าเหลือใช้ ซึ่งสามารถที่จะจำแนกรายละเอียดของอุปกรณ์ดังกล่าวของการทำงานในการทำผ้าบาติกได้ดังนี้

1. ดินสอ ยางลบ เป็นอุปกรณ์เครื่องเขียนที่นักเรียนมีใช้อยู่แล้ว สำหรับดินสอที่ใช้ร่างภาพในการทำผ้าบาติกนั้นใช้ดินสอ 2B เพราะจะทำให้มองเห็นเส้นร่างของภาพได้ชัดเจนทำให้สะดวกในการเขียนเขียน ส่วนยางลบ เป็นยางลบดินสอใช้สำหรับลบเส้นภาพร่างที่ไม่ต้องการ

2. ไม้บรรทัด ใช้ประกอบในการร่างภาพและใช้ในการลากเส้นขอบเพื่อทำกรอบของภาพและลาดลายต่าง ๆ ควรเป็นไม้บรรทัดเหล็กเพราะสามารถใช้ในการลากเส้นเขียนได้เนื่องจากไม่ละลายเมื่อถูกความร้อน

3. มีดคัตเตอร์ ใช้สำหรับเหลาดินสอและใช้งานอย่างอื่นตามที่จำเป็น

4. กระดาษทิชชูหรือเศษผ้าเหลือใช้ ใช้สำหรับทำความสะอาดและใช้ในการซับน้ำเขียนที่บริเวณปากพวยของปากกาเขียนเขียนหรือจันตึง(Canting)ในขั้นตอนการเขียนเขียนเพื่อป้องกันไม่ให้ น้ำเขียนหยดลงบนชิ้นงาน ดังภาพประกอบ

ที่มา : ศรีัญญา กุลวิจิตรรังสี ถ่ายภาพ

1.2 ปากกาเขียนเทียนหรือจันติ้ง (Canting) เป็นเครื่องมือสำหรับใช้ในการเขียนเทียนลงบนผ้า ลักษณะของจันติ้งจะมีส่วนประกอบ คือ

1. ค้ำหรือที่จับ จะทำด้วยไม้ ทั้งนี้เพื่อป้องกันความร้อน
 2. ถ้วยหรือกา ทำด้วยทองแดงสำหรับบรรจุน้ำเทียนที่ร้อน
 3. พวยหรือท่อทองแดงที่มีรูกลวง ขนาดของท่อทองแดงหรือพวยของจันติ้งจะมี 3 ขนาด คือ เส้นขนาดเล็ก เส้นขนาดกลางและเส้นขนาดใหญ่
- ดังภาพประกอบ

ที่มา : ศรีัญญา กุลวิจิตรรังสี ถ่ายภาพ

1.3 พู่กันและ แปรงทาสี ใช้สำหรับระบายสี โดยใช้แปรงสำหรับระบายสีพื้น และพู่กันใช้สำหรับระบายดอก ลวดลายที่ต้องการความประณีต ควรเลือกใช้แปรงที่มีขนนุ่ม ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการควบคุมสี ดังภาพประกอบ

ที่มา : ศรีัญญา กุลวิจิตรรังสี ถ่ายภาพ

1.4 กรอบไม้หรือเฟรม (Frame) ใช้สำหรับขึงหรือยึดผ้าให้ตึง ควรทำจากไม้เนื้ออ่อน โดยนำไม้มาประกอบให้เป็นกรอบรูปสี่เหลี่ยม ซึ่งจะมีขนาดแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับชิ้นงาน และความต้องการของผู้ใช้ ดังภาพประกอบ

ที่มา : ศรีัญญา กุลวิจิตรรังสี ถ่ายภาพ

1.5 ภาชนะต้มเหียนและต้มผ้า เป็นภาชนะที่ทำมาจากโลหะ เช่น อลูมิเนียมเหล็ก สแตนเลส ทองแดงหรือภาชนะเคลือบ ควรใช้ภาชนะที่เก็บความร้อนได้ดี ลักษณะและขนาด ขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้ใช้ ดังภาพประกอบ

ที่มา : ศรีัญญา กุลวิจิตรรังสี ถ่ายภาพ

1.6 เตาต้มเหียนและต้มผ้า เตาที่ใช้ในการต้มเหียนและผ้าในการทำผ้าบาติกนั้น ได้แก่ เตาแก๊สหรือเตาไฟฟ้า เพราะสะดวกและสามารถปรับความร้อน หรืออุณหภูมิได้ตามความต้องการ ดังภาพประกอบ

ที่มา : ศรีัญญา กุลวิจิตรรังสี ถ่ายภาพ

1.7 เตารีดผ้า ใช้สำหรับรีดผ้าที่หลังจากผ่านขั้นตอนการต้มและตากจนแห้งแล้ว เพื่อจะนำไปใช้ จำหน่าย หรือแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ ที่นิยมใช้โดยทั่วไปได้แก่ เตารีดไฟฟ้า เพราะสะดวกและมีใช้เป็นประจำอยู่แล้ว ดังภาพประกอบ

ที่มา : ศรีัญญา กุลวิจิตรรังสี ถ่ายภาพ

2. วัสดุที่ใช้ในการทำผ้าบาติก

การเลือกใช้วัสดุที่ถูกต้อง เหมาะสม จะทำให้ผลงานที่สำเร็จออกมามีคุณภาพ สวยงาม จำหน่ายได้ราคาดีและช่วยลดต้นทุนในการผลิตได้อีกด้วย ได้แก่

2.1 ผ้า (Fabrics) ผ้าที่นำมาใช้ในการทำผ้าบาติก จะต้องไม่มีแป้งหรือสารเคมี ตกแต่งอื่น ๆ อยู่บนเนื้อผ้า เพราะทำให้สีติดเนื้อผ้าไม่ดี ด้วยเหตุนี้ผ้าที่นำมาทำผ้าบาติก ก่อนที่จะนำมาจึงบนเฟรมจึงต้องซักล้างด้วยน้ำเปล่าเสียก่อนและจะต้องมีความหนาไม่มากจนเกินไป เพราะผ้าที่หนามาก เมื่อเขียนเทียน น้ำเทียนจะซึมผ่านเนื้อผ้าอีกด้านหนึ่งได้ไม่เต็มที่ ทำให้กันสีได้ไม่ดีเท่าที่ควร เมื่อระบายสีจะทำให้สีซึมออกนอกลาย ทำให้ผลงานเสียหายได้ ผ้านำมาใช้ในการทำผ้าบาติกต้องเป็นผ้าที่ทำมาจากเส้นใยธรรมชาติ เช่น ผ้าไหม ผ้าฝ้าย ผ้าลินิน ผ้ามัสลิน ผ้าป่าน ผ้าสาธู ผ้าเรยอง เป็นต้น ดังภาพประกอบ

ที่มา : ศรีัญญา กุลวิจิตรรังสี ถ่ายภาพ

2.2 น้ำยาเคลือบผ้าหรือโซเดียมซิลิเกต (Sodium Silicate) มีคุณสมบัติเป็นด่างมีลักษณะเป็นของเหลวสีขุ่นข้นคล้ายกาวเหลวที่ใช้ติดกระดาษ ไว้สำหรับเคลือบผ้าบาติกหลังจากระบายสีและวางตั้งไว้จนผ้าแห้งสนิทแล้ว เพื่อให้สีไม่ตกและติดเนื้อผ้าคงทน ซึ่งก่อนใช้ให้นำน้ำยาเคลือบใส่ภาชนะผสมกับน้ำเปล่าในปริมาณน้ำยาเคลือบ 2 ส่วนต่อน้ำ 1 ส่วน ทั้งนี้ให้สังเกตดูจากความเหลวที่เข้มข้นเพราะถ้าเหลวมากเกินไป เมื่อนำยาเคลือบจะทำให้สีที่ระบายละลายเข้าหากัน จนอาจทำให้ชิ้นงานเสียหายได้ ดังภาพประกอบ

ที่มา : ศรีัญญา กุลวิจิตรรังสี ถ่ายภาพ

2.3 เทียน ใช้สำหรับเขียนลวดลายเพื่อกันสีไม่ให้ซึมเข้าหากัน เทียนที่ใช้ในการทำผ้าบาติกสามารถแบ่งตามลักษณะการใช้งานได้ 2 ประเภทคือ

1. เทียนสำเร็จรูป เป็นเทียนที่ผ่านการผสมเรียบร้อยแล้ว สามารถที่จะนำมาใช้ได้เลย ซึ่งมีจำหน่ายตามท้องตลาดที่จำหน่ายอุปกรณ์ทำบาติกโดยทั่วไป
2. เทียนผสม เป็นเทียนที่ต้องนำมาผสมเองโดยใช้ส่วนผสมของพาราฟิน ยางสนและขี้ผึ้งในอัตราส่วน 5 ต่อ 3 ต่อ 2 ก็จะได้เทียนที่มีความเหนียวสามารถที่จะนำมาใช้ในการเขียนผ้าบาติกได้ ซึ่งจะยุ่งยากและไม่สะดวก ดังภาพประกอบ

ที่มา : ศรีัญญา กุลวิจิตรรังสี ถ่ายภาพ

ในการใช้เทียน สำหรับเขียนผ้าบาติกจะต้องนำไปต้มให้ละลายเป็นของเหลวที่ความร้อนพอดี น้ำเทียนต้องไม่ร้อนจนเกินไป เพราะเส้นเทียนจะใหญ่ทำให้เส้นลายไม่สวยงาม หรือในทางตรงกันข้ามถ้าหากน้ำเทียนเย็นเกินไปก็จะทำให้เมื่อเขียนลาย น้ำเทียนจะไม่สามารถซึมผ่านทะลุเนื้อผ้า เป็นสาเหตุทำให้กันสีไม่ได้เมื่อระบายสีส่งผลทำให้ชิ้นงานเสียหายในที่สุด

2.4 สีบาติก เป็นสีเคมีที่เนื้อสีจะมีลักษณะเป็นผง มีจำหน่ายตามท้องตลาดที่ร้านจำหน่ายอุปกรณ์บาติกโดยทั่วไป ซึ่งจะแบ่งขายโดยการชั่งกิโล และชนิดที่บรรจุใส่กระป๋องสำเร็จรูปในปริมาณและขนาดแตกต่างกัน มีหลากหลายสี เช่น สีเหลืองทอง สีเหลืองจันทร์ สีเหลืองมะนาว สีแดงสด สีแดงบานเย็น สีแดงชมพู สีม่วง สีน้ำเงิน สีฟ้าทะเลใส สีเขียวหยก สีเขียนทองและสีดำ เป็นต้น ซึ่งในการใช้ให้นำเนื้อสีใส่ภาชนะ เช่น แก้วน้ำพลาสติก ในปริมาณที่ต้องการแล้วผสมกับน้ำร้อนอุ่นเพื่อให้เนื้อสีละลายได้ดี ใช้พู่กันคนให้เนื้อสีละลายจนหมด สำหรับความอ่อนแก่ของสีที่ใช้ขึ้นกับปริมาณของน้ำที่เติม กล่าวคือ ถ้าหากต้องการให้สีแก่ก็ผสมเนื้อสีปริมาณมากกับน้ำที่ปริมาณน้อยในทางกลับกันถ้าต้องการให้สีอ่อนก็ผสมสีในปริมาณน้อยและน้ำในปริมาณที่มากหรือถ้าสีแก่อยู่แล้วแต่ต้องการให้มีสีอ่อนก็ใช้วิธีการเติมน้ำลงไปสีก็จะอ่อนลงตามลำดับตามที่ต้องการ ดังภาพประกอบ

ที่มา : ศรีัญญา กุลวิจิตรรังสี ถ่ายภาพ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการทำผ้าบาติก

การทำผ้าบาติกโดยทั่วไป มีกรรมวิธีไม่สลับซับซ้อนมากนัก ใช้หลักการง่าย ๆ คือ การกั้นสีด้วยเทียน ระบายสี ย้อมสี และต้มเทียนออก แต่การที่จะทำผ้าบาติกให้ได้ดีหรือการทำผ้าเป็นจำนวนมากในเชิงพาณิชย์ จะต้องอาศัยเทคนิคเฉพาะตามขั้นตอนและจะต้องมีความละเอียดพิถีพิถันในทุกขั้นตอน ผลงานที่สำเร็จออกมาจึงจะมีคุณภาพ หากเกิดความผิดพลาดในขั้นตอนใด จะทำให้ผ้าบาติกด้อยคุณภาพไปด้วย ซึ่งในการทำผ้าบาติกสามารถแยกขั้นตอนในการปฏิบัติได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การย้อมผ้าลงบนกรอบไม้หรือเฟรม(Frame) ในขั้นตอนนี้ เป็นการนำผ้าที่จะทำ ซึ่งควรที่จะเลือกผ้าที่มีคุณภาพและมีคุณสมบัติดีดี ทั้งนี้จะต้องคำนึงถึงลักษณะของงานและประโยชน์ด้านการใช้สอยเป็นหลัก เช่น ถ้าต้องการนำมาตัดเป็นเสื้อผ้า ผ้าเช็ดหน้า ผ้าคลุมผม ผ้าพันคอ ควรใช้ผ้าที่มีลักษณะเนื้อบาง มีความเป็นมัน เช่น ผ้าไหม ผ้าป่าน ผ้าลินิน เป็นต้น หรือถ้าต้องการทำเป็นผ้าปูโต๊ะ ควรใช้ผ้าที่มีลักษณะเนื้อหนาและหนัก เช่น ผ้าฝ้าย เมื่อตามที่ต้องการแล้ว จึงนำผ้าที่จะทำมายังลงบนกรอบไม้หรือเฟรม แล้วใช้วัสดุเนื้อแข็ง เช่น เหยือกบาท ค้ำมุ้งกัน ฎไปมาบนผ้าโดยรอบของเฟรมทั้ง 4 ด้าน ในขณะเดียวกันให้ใช้มือจัดดึงผ้าให้ตึง เนื้อเทียนที่ฉาบอยู่บนกรอบไม้จะช่วยยึดให้ผ้าติดอยู่กับเฟรมได้ ดังภาพประกอบ

ที่มา : ศรีัญญา กุลวิจิตรรังสี ถ่ายภาพ

ขั้นตอนที่ 2 การร่างภาพลงบนผ้าแต่ถ้ามีความชำนาญก็อาจจะไม่ต้องร่างก็ได้ ในขั้นตอนนี้ ให้ใช้ดินสอดำที่ใช้แรเงา 2B ร่างภาพลงบนผ้าหรือจะออกแบบลายลงบนกระดาษลอกถ่ายก่อนก็ได้เสร็จแล้วจึงเอามาทาบเพื่อลอกถ่ายดังกล่าวลงบนผ้าอีกทีหนึ่งก็ได้ แต่สำหรับผู้ที่ไม่มีประสบการณ์ และชำนาญอาจจะไม่ต้องร่างภาพก่อน โดยใช้วิธีการเขียนสดด้วยเทียนเลย ดังภาพประกอบ

ที่มา : ศรีัญญา กุลวิจิตรรังสี ถ่ายภาพ

ขั้นตอนที่ 3 ใช้ปากกาเขียนเทียนหรือจันดิ่ง (Canting) เขียนลวดลายบนผ้าตามที่ร่างไว้ในขั้นตอนนี้มีมือที่ถนัดจับจันดิ่งเขียนเทียนและอีกมือให้ใช้กระดาษทิชชูหรือเศษผ้าคอยซับเพื่อไม่ให้ผ้าเขียนหยดลงบนชิ้นงาน ดังภาพประกอบ

ที่มา : ศรีัญญา กุลวิจิตรรังสี ถ่ายภาพ

ขั้นตอนที่ 4 ระบายสีบาติกบนผ้าตามลวดลายที่เขียนเทียนไว้ ในขั้นตอนนี้ให้ใช้พู่กันระบายสีลวดลายและแปรงระบายสีพื้น โดยใช้น้ำเป็นตัวช่วยลึกษณะเหมือนกับการระบายสีในงานศิลปะ แตกต่างกันที่การระบายสีผ้าบาติกนั้นจะมีเส้นเทียนเป็นตัวกั้นสีในขณะระบายจึงทำให้สีไม่ซึมออกมานอกภาพได้ เมื่อระบายสีเสร็จตามต้องการแล้วให้ตั้งวางไว้ในร่มจนสีแห้งสนิท ดังภาพประกอบ

ที่มา : ศรีัญญา กุลวิจิตรรังสี ถ่ายภาพ

ขั้นตอนที่ 5 การเคลือบผ้าด้วยน้ำยาเคลือบหรือโซเดียมซิลิเกต ((Sodium Silicate) โดยนำโซเดียมซิลิเกตผสมกับน้ำเปล่าที่ความเหลวเข้มข้น ข้อควรระวังคือ อย่านให้มีส่วนผสมของน้ำจนทำให้ความเหลวมากเกินไปเมื่อระบายเคลือบลงบนผ้าจะทำให้สีที่ระบายซึมและภาพลวดลายจนทำให้ชิ้นงานเสียหายได้เมื่อเคลือบเสร็จแล้วให้วางตั้งไว้ไม่น้อยกว่า 2 ชั่วโมง ดังภาพประกอบ

ที่มา : ศรีัญญา กุลวิจิตรรังสี ถ่ายภาพ

ขั้นตอนที่ 6 การล้างน้ำยาเคลือบและต้มผ้าเพื่อลอกเทียนออก ในขั้นตอนนี้ให้ดึงผ้าออกจากเฟรมแล้วนำผ้าไปใส่ภาชนะล้างด้วยน้ำเปล่าเพื่อล้างน้ำยาเคลือบและสีส่วนเกินออก ให้สังเกตจนน้ำที่ล้างมีสีใส แล้วจึงนำผ้าไปต้มจนเดือด แล้วจึงนำไปล้างน้ำเปล่าด้วยผงซักฟอกอีกครั้งหนึ่งเพื่อล้างเศษเทียนออกจนหมด จึงนำไปตากให้ผ้าแห้ง ดังภาพประกอบ

ที่มา : ศรีัญญา กุลวิจิตรรังสี ถ่ายภาพ

ขั้นตอนที่ 7 นำผ้าที่ได้ไปรีดและแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ตามต้องการ เป็นขั้นตอนสุดท้าย ก่อนที่จะนำผ้าบาติกที่ผ่านกระบวนการทำเรียบร้อยแล้ว ไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ ได้แก่ เสื้อผ้า ผ้าปูโต๊ะ ผ้าเช็ดหน้า ผ้าพันคอ ผ้าคลุมผม หรือ ภาพแขวนฝาผนัง เป็นต้น ทั้งนี้เตารีดที่ใช้ ควรใช้ เตารีดไฟฟ้าเพราะสะดวกและมีใช้อยู่แล้ว ดังภาพประกอบ

ที่มา : ศรีัญญา กุลวิจิตรรังสี ถ่ายภาพ

ที่มา : ศรีบุญญา กุลจิตรรังสี ถ่ายภาพ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 6

ฝึกปฏิบัติการทำผ้าบาติกขั้นตอนการจิ้งผ้า ร่างภาพ และเขียนเทียน

ขั้นตอนการฝึกปฏิบัติ

1. ศึกษาขั้นตอนและวิธีการทำผ้าบาติก
2. แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 8-12 กลุ่ม ๆ ละ 2-3 คน เพื่อฝึกปฏิบัติการทำผ้าบาติก ขั้นตอนการจิ้งผ้า การร่างภาพและเขียนเทียน
3. ศึกษาทบทวนขั้นตอนและวิธีการทำผ้าบาติกก่อนลงมือปฏิบัติ
4. เตรียมเครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์ที่ต้องใช้ให้ครบและพร้อมสำหรับการปฏิบัติ
5. ฝึกปฏิบัติการทำผ้าบาติก ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

5.1 การจิ้งผ้าบนเฟรม

การจิ้งผ้าลงบนกรอบไม้หรือเฟรม(Frame) ในขั้นตอนนี้ เป็นการนำผ้าที่จะทำมาจิ้งลงบนกรอบไม้หรือเฟรม ซึ่งถ้าหากขนาดของผ้าใหญ่กว่าเฟรมก็สามารถจิ้งบนเฟรมได้เลย โดยใช้วัสดุเนื้อแข็ง เช่น เกรียงบาทหรือด้ามพู่กัน ฎไปมาบนผ้าโดยรอบของเฟรมทั้ง 4 ด้าน ในขณะเดียวกันให้ใช้มือจัดดึงผ้าให้ตึง เนื้อเทียนที่ฉาบอยู่บนกรอบไม้จะช่วยยึดให้ผ้าติดอยู่กับเฟรมได้ แต่ถ้าหากผ้าที่จะทำมีขนาดเล็กกว่าก็ใช้ลวดหรือสายยางช่วยดึงผ้า ยึดไว้กับขอบของเฟรม การปฏิบัติตามขั้นตอนนี้ มีเทคนิควิธีการหรือสิ่งที่ต้องคำนึงในการปฏิบัติดังนี้

1. การจิ้งผ้าลงบนเฟรม ควรพิจารณาโดยให้เอาด้านลายเนื้อผ้าที่ต้องการใช้อยู่ด้านหน้าเพื่อร่างภาพและเขียนเทียน
2. การจิ้งผ้าลงบนเฟรมที่ตื้น ผ้าจะต้องไม่ดึงหรือหย่อนจนเกินไปเพราะถ้าหากหย่อนเกินไปทำให้ยุ่งยากในการร่างภาพและเขียนเทียนหรือหากดึงเกินไปภาพที่ร่างเมื่อดึงออกจากเฟรมแล้วทำให้ภาพเบี้ยวไม่สมส่วน และเมื่อระบายสีผ้าจะหลุดอาจทำให้ผ้าหลุดออกจากเฟรมได้

5.2 การร่างภาพบนผ้าหรือในกระดาษลอกลาย

การร่างภาพลงบนผ้า ถ้าหากมีความชำนาญก็อาจจะไม่ต้องร่างก็ได้ ในขั้นตอนนี้ให้ใช้ดินสอดำที่ใช้แรงขนาด 2B ร่างภาพลงบนผ้าหรือจะออกแบบลายลงบนกระดาษลอกลายก่อนก็ได้ เสร็จแล้วจึงเอามาทาบ เพื่อลอกลายดังกล่าวลงบนผ้าอีกทีหนึ่ง แต่สำหรับผู้ที่ไม่มีประสบการณ์และชำนาญอาจจะไม่ต้องร่างภาพก่อน โดยใช้วิธีการเขียนด้วยเทียนเลย การปฏิบัติตามขั้นตอนนี้ มีเทคนิควิธีการหรือสิ่งที่ต้องคำนึงในการปฏิบัติดังนี้

1. การร่างภาพ ก่อนที่จำดำเนินการให้วางแผน โดยกำหนดขอบเขตให้ชัดเจนก่อนที่จะร่างว่าภาพจะอยู่บริเวณใดของชิ้นงานที่จะทำ จะทำให้ได้ภาพที่สมบูรณ์มองเห็นได้เต็มรูป ไม่มีบางส่วนของภาพเลยออกนอกกรอบ

2. การร่างภาพ ควรใช้ด้วยดินสอเท่านั้นและหากผิดพลาดไม่ควรลบบ่อย ๆ เพราะจะทำให้ผ้าที่ขึงไว้ดีแล้วเกิดการหย่อนยานได้

3. การร่างภาพในกระดาษก่อนเป็นวิธีการที่สะดวก สำหรับผู้ที่ไม่มีควมชำนาญ สำหรับกระดาษที่ใช้ควรเป็นกระดาษลอกลาย เมื่อได้แบบแล้ว ให้สอดไว้ใต้ผ้าจะทำให้มองเห็นลายได้ชัดเจน ก็สามารถลากเส้นตามที่มองเห็นจากด้านบนเนื้อผ้าได้เลย

5.3 การเขียนเทียน

ใช้ปากกาเขียนเทียนหรือจันติ้ง (Canting) เขียนลวดลายบนผ้าตามที่ร่างไว้ในขั้นตอนนี้ ใช้มือที่ถนัดจับจันติ้งเขียนเทียนและอีกมือให้ใช้กระดาษทิชชูหรือเศษผ้าคอยซับเพื่อไม่ให้น้ำเทียนหยดลงบนชิ้นงาน การปฏิบัติตามขั้นตอนนี้ มีเทคนิควิธีการหรือสิ่งที่ต้องคำนึงในการปฏิบัติดังนี้

1. ก่อนที่จะลากเส้นเทียนลงบนลาย ควรทดสอบเส้นเทียน โดยการลองลากเส้นเทียนบริเวณนอกกรอบภาพดูก่อน เพื่อให้แน่ใจว่าเส้นเทียนได้ขนาดตามที่ต้องการ เส้นเทียนไม่ขาดตอน

2. เทียนที่ใช้เขียนต้องไม่ร้อนหรือเย็นจนเกินไปเพราะถ้าหากร้อนเกินไปเมื่อใช้เทียนเขียนลายลงบนผ้าจะทำให้เส้นเทียนใหญ่เกินไปหรือถ้าหากเส้นเทียนเย็นก็จะทำให้เส้นเทียนไม่สามารถซึมผ่านเนื้อผ้าทำให้กั้นสีไม่ได้

3. เวลาเขียนเส้นเทียนขาดตอน สาเหตุเกิดจาก ท่อปากพวยของปากกาเขียนเทียนหรือจันติ้ง (Canting) อุดตัน ให้ใช้ลวดเส้นเล็ก ๆ สอดใส่เพื่อทำให้เศษวัสดุที่อุดออกมาหรือนำไปแช่น้ำมันก๊าด

4. ผู้ที่เริ่มเขียนเทียนใหม่ ๆ ยังไม่มีทักษะในการเขียน จะเกิดเป็นจุดใหญ่ทุกครั้ง จึงต้องฝึกเขียนให้มาก ๆ

6. ตรวจสอบคุณภาพความถูกต้องและเรียบร้อยของชิ้นงานที่สำเร็จ

สรุป การทำผ้าบาติก การเตรียมเครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์ ตลอดจนทั้งมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิค วิธีการในแต่ละขั้นตอนการทำ จะช่วยให้การปฏิบัติได้ง่ายขึ้นและก่อให้เกิดการพัฒนาทำให้ได้ผลงานที่ดีมีคุณภาพ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 7

ฝึกปฏิบัติการทำผ้าบาติกขั้นตอนการระบายสีและการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์

ขั้นตอนการฝึกปฏิบัติ

1. ศึกษาขั้นตอนและวิธีการทำผ้าบาติก
2. แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 8-12 กลุ่ม ๆ ละ 2-3 คน เพื่อฝึกปฏิบัติการทำผ้าบาติก ขั้นตอนการระบายสี
3. ศึกษาทบทวนขั้นตอนและวิธีการทำผ้าบาติกก่อนลงมือปฏิบัติ
4. เตรียมเครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์ที่ต้องใช้ให้ครบและพร้อมสำหรับการปฏิบัติ
5. ฝึกปฏิบัติการทำผ้าบาติก ขั้นตอนการระบายสีจนกระทั่งผลงานเสร็จมีลำดับขั้นตอนดังนี้

การระบายสีภาพลวดลาย

ระบายสีบาติกบนผ้าตามลวดลายที่เขียนเทียนไว้ ในขั้นตอนนี้ให้ใช้พู่กันระบายสีลวดลายและแปรงระบายสีพื้น โดยใช้น้ำเป็นตัวช่วยลักษณะเหมือนกับการระบายสีในงานศิลปะ แตกต่างกันที่การระบายสีผ้าบาติกนั้นจะมีเส้นเทียนเป็นตัวกั้นสีในขณะที่ระบายจึงทำให้สีไม่ซึมออกมานอกภาพได้ เมื่อระบายสีเสร็จตามต้องการแล้วให้ตั้งวางไว้ในร่มจนสีแห้งสนิท ซึ่งการปฏิบัติในขั้นตอนนี้ มีเทคนิคและวิธีการหรือสิ่งที่จะต้องคำนึงถึงในการปฏิบัติดังนี้

1. สีที่ใช้ในการระบายบนผ้าบาติก เมื่อแห้งจะทำให้สีอ่อนลง ดังนั้นจึงต้องคำนึงถึงในการผสมสีเพื่อจะให้ได้สีที่สดใสตามที่ต้องการ
2. ผ้าที่ระบายสีเสร็จแล้ว ในขณะที่วางตั้งไว้เพื่อรอให้สีแห้ง ควรระวังอย่าให้น้ำหยดใส่ เพราะจะทำให้เกิดเป็นคราบดวงผลงานจะเสียหายได้
3. ผ้าที่ระบายสีเสร็จแล้ว ถ้าสียังไม่แห้ง ไม่ควรนำผ้ามาพับหรือวางซ้อนกันจะทำให้สีที่ระบายแล้วซึมเลอะจนทำให้ผลงานเสียหายได้

การเคลือบผ้า

โดยนำโซเดียมซิลิเกตผสมกับน้ำเปล่าที่ความเหลวเข้มข้น ข้อควรระวังคือ อย่านำให้มีส่วนผสมของน้ำจนทำให้ความเหลวมากเกินไปเมื่อระบายเคลือบลงบนผ้าจะทำให้สีที่ระบายซึมเลอะภาพลวดลายจนทำให้ชิ้นงานเสียหายได้เมื่อเคลือบเสร็จแล้วให้วางตั้งไว้ในร่มไม่น้อยกว่า 2 ชั่วโมง ซึ่งการปฏิบัติในขั้นตอนนี้ มีเทคนิคและวิธีการหรือสิ่งที่จะต้องคำนึงถึงในการปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. ให้นำน้ำยาเคลือบให้ทั่วภาพลวดตายเฉพาะส่วนที่ต้องการเท่านั้น เพราะถ้าหากส่วนใดไม่ได้เคลือบน้ำยาไว้เมื่อนำไปล้างและต้มจะทำให้สีไม่ติดเนื้อผ้า
2. ก่อนนำน้ำยา เคลือบลงบนผ้า ควรให้ผ้าแห้งสนิทเสียก่อน ไม่ควรมี ความชื้นอยู่เลย มิฉะนั้นเมื่อนำน้ำยาเคลือบจะทำให้เกิดรอยต่างขึ้นได้

การล้างน้ำยาเคลือบและต้มผ้าเพื่อลอกเทียนออก

ในขั้นตอนนี้ให้ดึงผ้าออกจากเฟรมแล้วนำผ้าไปใส่ภาชนะล้างด้วยน้ำเปล่าเพื่อล้างน้ำยาเคลือบและสีส่วนเกินออก ให้สังเกตจนน้ำที่ล้างมีสีใส แล้วจึงนำผ้าไปต้มจนเดือด แล้วจึงนำไปล้างน้ำเปล่าด้วยผงซักฟอกอีกครั้งหนึ่ง เพื่อล้างเศษเทียนออกจนหมด จึงนำไปตากให้ผ้าแห้ง ซึ่งการปฏิบัติในขั้นตอนนี้มีเทคนิคและวิธีการหรือสิ่งที่จะต้องคำนึงถึงในการปฏิบัติดังนี้

1. การล้างน้ำยาเคลือบ เพื่อให้ให้น้ำยาและสีส่วนเกินหรือเศษเทียนออกจากผ้า ควรล้างให้สะอาด โดยเฉพาะเศษเทียนเพราะเมื่อนำไปรีด จะทำให้เกิดรอยต่างเป็นคราบของเทียนทำให้ผลงานมีรอยตำหนิได้
2. ก่อนที่จะนำผ้าไปล้างน้ำยาเคลือบ ถ้าหากผ้าที่เคลือบน้ำยามีลักษณะแข็งและแห้งกรอบเหมือนแผ่นกระดาษ ไม่ควรดึงผ้าออกจากเฟรมหรือพับผ้าเป็นอันขาด เพราะจะทำให้ผ้าเกิดรอยฉีกขาด ดังนั้น จะต้องทำให้ผ้าเกิดความชื้น โดยการพรมน้ำลงบนผ้าให้ทั่ว แล้วจึงปลดผ้าออกจากเฟรมนำไปแช่น้ำล้างต่อไป

6. ตรวจสอบคุณภาพความถูกต้องและเรียบร้อยของชิ้นงานที่สำเร็จ

การแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์

ผ้าบาติก ในปัจจุบันเป็นที่รู้จักและกำลังได้รับความนิยมโดยทั่วไป เพราะมีกรรมวิธีในการผลิตและการออกแบบลวดลายที่มีจุดเด่น เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ซึ่งสามารถนำไปแปรรูปเพื่อทำเป็นผลิตภัณฑ์ได้อย่างมากมาย ขึ้นอยู่กับผู้ผลิตจะมีความคิดสร้างสรรค์และวัตถุประสงค์ที่จะนำไปทำเป็นของใช้หรือของประดับตกแต่ง เช่น ผ้าเช็ดหน้า ผ้าคลุมผม ผ้าพันคอ ผ้าม่าน ปลอกหมอน ผ้าปูโต๊ะ ผ้าปูที่นอน เนคไท เสื้อผ้า เป็นต้น

ทั้งนี้ในการนำชิ้นงานผ้าบาติก เพื่อไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์นั้น จะมีวิธีการและขั้นตอนในการทำที่แตกต่างกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับชนิดและประโยชน์ของการใช้งานของผลิตภัณฑ์

หน่วยการเรียนรู้ที่ 8

การคิดต้นทุน – กำไร การกำหนดราคาขายและการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย

การจำหน่ายผลิตภัณฑ์เป็นขั้นตอนการนำชิ้นงานที่ผลิตได้ เพื่อไปจำหน่ายให้แก่ลูกค้าทั้งปลีกและส่งตามที่ลูกค้าต้องการ ดังนั้น เพื่อให้คุ้มค่ากับฝีมือแรงงาน และเวลาที่ลงทุนไป จึงต้องมีการคิดต้นทุน กำไร และมีการกำหนดราคาขายให้ชัดเจนและเป็นธรรม ตลอดจนมีการทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย เพื่อให้การดำเนินการเชิงการค้าเป็นไปโดยราบรื่น

ต้นทุน หมายถึง ทรัพย์สินทั้งหมดที่เรานำมาใช้ในการดำเนินกิจการ มีทั้งทรัพย์สินที่เป็นเงินสดและที่เป็นวัสดุสิ่งของ เช่น เครื่องแต่งร้าน วัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ แรงงาน สิ้นค้า ยานพาหนะ และรายจ่ายอื่น ๆ เป็นต้น

ราคาขาย หมายถึง ราคาที่ขายสินค้า อาจมากกว่าหรือน้อยกว่าต้นทุนก็ได้ การกำหนดราคาขายมักจะบวกต้นทุน ค่าอุปโภคบริโภคต่าง ๆ และกำไรที่ต้องการเข้าไปด้วยเสมอ

กำไร หมายถึง ราคาสินค้าที่ขายได้เงินมากกว่าที่ซื้อมา หรือมากกว่าต้นทุนที่ลงทุน

ขาดทุน หมายถึง ราคาขายสินค้าที่ขายได้เงินน้อยกว่าที่ซื้อมา หรือน้อยกว่าต้นทุนที่ลงทุน

สรุป

$$\text{ราคาขาย} = \text{ต้นทุน} + \text{กำไร}$$

$$\text{ต้นทุน} = \text{ราคาขาย} - \text{กำไร}$$

$$\text{กำไร} = \text{ราคาขาย} - \text{ต้นทุน}$$

ตัวอย่าง การคิดกำไร – ขาดทุน

ซื้อไม้ไผ่มา 4 ลำ ราคา 120 บาท ขายไปในราคา 150 บาท ได้กำไรหรือขาดทุนเท่าไร

$$\text{กำไร} = \text{ราคาขาย} - \text{ต้นทุน} \quad (\text{ราคาขาย} - \text{ราคาซื้อ})$$

$$= 150 - 120$$

$$= 30$$

ได้กำไร 30 บาท

การกำหนดราคาขายสินค้า

การกำหนดราคาขาย เป็นการตั้งราคาขายผลผลิต ให้สามารถขายได้โดยมีกำไรเพียงพอในการดำเนินกิจการ รวมทั้งมีเงินเพียงพอในการพัฒนากิจการและพัฒนาผลผลิตให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งในการกำหนดราคาจำหน่ายให้มีผลกำไรนั้น ไม่จำเป็นต้องตั้งราคาสูงเพื่อให้ได้ผลกำไรมาก แต่ควรตั้งราคาต่อหน่วยต่อชิ้นพอสมควรไม่แพงเกินไป ทั้งนี้เพื่อให้การหมุนเวียนของผลผลิต มีสภาพคล่องตัว โดยการตั้งราคาขายนั้นควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. ต้นทุนการผลิต หมายถึง การคิดราคาค่าซื้อวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการผลิต โดยคิดเฉพาะส่วนที่ใช้ผลิต

2. ค่าใช้จ่าย หมายถึง การจ่ายเงินทุกชนิดที่เกิดจากการผลิตชิ้นงาน เช่น ค่าวัสดุอุปกรณ์ ค่าพาหนะ ค่าขนส่ง ค่าดอกเบี้ยเงินกู้ที่นำมาใช้ในการผลิตสินค้า เงินเดือนและค่าจ้าง ค่าโฆษณา เป็นต้น

3. จำนวนเงินที่บวกเพิ่ม หมายถึง จำนวนเงินที่บวกไปในราคาผลผลิต โดยเพิ่มจากราคาต้นทุนและค่าใช้จ่าย หรือเรียกว่า กำไร

หลักการคำนวณกำไรผลผลิตเพื่อการจำหน่าย

การคำนวณกำไรผลผลิต เป็นวิธีการคิดราคาขาย เพื่อให้ได้เงินเพิ่มจากต้นทุนและค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ซึ่งมีหลักการคิดกำไรผลผลิตได้หลายวิธี เช่น การคิดกำไรโดยบวกเพิ่มจำนวนเงินต่อชิ้น คิดกำไรโดยบวกเพิ่มจำนวนเงินต่อจำนวนครั้งของการขาย หรือคิดกำไรจากร้อยละของราคาต้นทุนการผลิต เป็นต้น

คุณสมบัติของผู้จำหน่ายสินค้า

ผู้จำหน่ายสินค้าเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับผู้ซื้อ ซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าของลูกค้า ดังนั้นผู้จำหน่ายสินค้า ควรมีคุณสมบัติที่สามารถดึงดูดใจ และมีจรรยาบรรณในการจำหน่ายสินค้า ดังนี้

1. มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและลูกค้า โดยให้ข้อมูลสินค้าแก่ลูกค้าตามความเป็นจริง
2. มีความรู้ในผลผลิตที่จำหน่ายเป็นอย่างดี
3. มีความคิดก้าวหน้าที่จะพัฒนาผลผลิตอยู่เสมอ
4. มีความสามารถในการจัดส่งสินค้าได้อย่างถูกต้องครบถ้วนและตรงเวลา
5. มีการกำหนดราคาขายสูงจากราคาต้นทุนพอสมควร โดยไม่เอาเปรียบลูกค้ามากเกินไป
6. มีอัธยาศัยไมตรีอันดีต่อลูกค้า หน้าตายิ้มแย้มแจ่มใสและมีความสุขภาพ

การจัดทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย

การจัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย – รายจ่ายจะช่วยป้องกันไม่ให้เกิดความผิดพลาดในการดำเนินกิจการและช่วยตรวจสอบผลกำไร – ขาดทุนของการดำเนินการได้

การจัดทำบัญชี หมายถึง การจดบันทึกรายการเกี่ยวกับการเงินทุกรายการ ทั้งที่ได้รับเข้ามาและที่ต้องจ่ายออกไป เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินการว่าได้กำไรหรือขาดทุนมากน้อยแค่ไหน

ประโยชน์ของการจัดทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย

1. เพื่อจะบันทึกรายการการดำเนินการเรียงลำดับก่อนหลัง
2. เป็นการควบคุมรักษาทรัพย์สินของกิจการ
3. ป้องกันความผิดพลาดในการดำเนินการให้สามารถปรับปรุงแก้ไขได้ทัน
4. ทำให้ทราบข้อมูลฐานะทางการเงินของกิจการตลอดเวลา
5. เป็นประโยชน์ในการตรวจสอบกิจการ ผลกำไร – ขาดทุน ได้ทุกเวลา

หลักการจัดทำบัญชีรายรับ - รายจ่าย

1. จัดทำแบบฟอร์มบัญชีรายรับ – รายจ่าย ให้ง่ายต่อการจดบันทึกรายการ
2. จดบันทึกรายการ รายรับ – รายจ่าย ตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง
3. สรุปยอดเงิน คือ สรุปรายรับ – รายจ่ายประจำวัน
4. เปรียบเทียบผลการดำเนินการประจำวัน

ตัวอย่างแบบฟอร์มบัญชีรายรับ – รายจ่าย

รายรับ				รายจ่าย			
วัน/เดือน/ปี	รายการ	จำนวนเงิน		วัน/เดือน/ปี	รายการ	จำนวนเงิน	
		บาท	สต.			บาท	สต.

สรุป

การจัดทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย เป็นประโยชน์ในทางธุรกิจเพราะจะทำให้ทราบผลการดำเนินการว่าได้ผลกำไรหรือขาดทุน เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงและตัดสินใจต่อไป

ภาคผนวก ข

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี
เรื่อง การทำผ้าบาติก
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี
เรื่อง การทำผ้าบาติก ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

เผยแพร่บนเว็บไซต์
www.kroobannok.com

นายสมพงษ์ กุลวิจิตรรังสี
ครูวิทยฐานะชำนาญการ โรงเรียนบ้านตำหนัง
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพังงา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง

หลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง การทำ
ผ้าบาติก ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สาระที่ 2 การอาชีพ มาตรฐาน ง 2.1 เข้าใจ มีทักษะมีประสบการณ์
ในงานอาชีพสุจริต มีคุณธรรม มีเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ และเห็นแนวทางในการประกอบอาชีพ
สุจริต ได้พัฒนาขึ้นตามหลักเกณฑ์การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ โดยการจัดทำหลักสูตรขึ้นใหม่ เพื่อสนองความต้องการ
ของท้องถิ่น มีการปรับรายละเอียดและเนื้อหา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช
2544 มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ได้เนื้อหา อัตราเวลาเรียน ที่เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน และ
ท้องถิ่น เน้นให้ทำงานเป็น มีนิสัยรักการทำงาน และปรับปรุงงานอยู่เสมอ โดยใช้เวลา 16
ชั่วโมง โดยประมาณหรืออาจยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม เพื่อที่จะเป็นพื้นฐานและเป็น
ประโยชน์ต่อนักเรียนในการทำงานหรือประกอบอาชีพต่อไปในอนาคต

นายสมพงษ์ กุลวิจิตรรังสี

ครูวิทย์ฐานะชำนาญการ โรงเรียนบ้านตำหนัง

คำนำ

หลักสูตรท้องถิ่นเล่มนี้ ได้จัดทำขึ้นด้วยแรงจูงใจที่เห็นว่า “ผ้าบาติก” กำลังได้รับความนิยมในปัจจุบันทั้งบุคคลทั่วไปและหน่วยงานต่าง ๆ และเพื่อตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น ตลอดจนส่งเสริมให้นักเรียนเห็นความสำคัญในการอนุรักษ์แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาของท้องถิ่น ข้าพเจ้าจึงได้รวบรวมความรู้จากแหล่งต่าง ๆ ได้แก่ หนังสือ ผู้ที่มีความรู้ในการทำผ้าบาติกและ จากความรู้และประสบการณ์ของตนเอง มาจัดทำและพัฒนาเป็นหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อใช้สำหรับ นักเรียนได้เรียนรู้ใน โรงเรียน

หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การทำผ้าบาติก กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เล่มนี้ จัดทำขึ้นเพื่อใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สาระที่ 2 งานอาชีพ มาตรฐาน ง 2.1 เข้าใจมีทักษะ มีประสบการณ์ในงานอาชีพสุจริต มีคุณธรรม มีเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ และเห็นแนวทางในการประกอบอาชีพสุจริต ซึ่งได้พัฒนาขึ้นตามหลักเกณฑ์ของการพัฒนาหลักสูตรของท้องถิ่นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ โดยการจัดทำขึ้นใหม่และปรับรายละเอียดของเนื้อหา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ได้เนื้อหา อัตราเวลาเรียน ที่เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียนและท้องถิ่น เน้นให้ทำงานเป็น มีนิสัยรักการทำงาน และปรับปรุงงานอยู่เสมอ โดยใช้เวลาเรียน 16 ชั่วโมง โดยประมาณหรืออาจยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม

การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นเล่มนี้ ได้รับการสนับสนุนแนะนำจาก นายชัยยงค์ ตูลารักษ์ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพังงา วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ นายโอฬาร ครอบบุญ และ นางสาวอุไรพร พานิชกุล ศึกษานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพังงา วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ นางวาสนา ต้นสกุล และ นางสาวอาภรณ์ สิทธิทัต ครูวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนกระบือชัยพัฒนาพิทยาคม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี และ นายสมภพ อิวสกุล ผู้มีความรู้และประสบการณ์การทำผ้าบาติก จนทำให้หลักสูตรท้องถิ่นเสร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ จึงขอขอบพระคุณทุกท่านที่กล่าวนามมา ณ โอกาสนี้

นายสมพงษ์ กุลวิจิตรรังสี

ครูวิทยฐานะชำนาญการ โรงเรียนบ้านตำหนัง